

VUGGESTUER I VÆLTEN

Vuggestuers pædagogik har i årevis befundet sig i periferien af den pædagogiske forskning, klart overhalet af børnehaverne. Men professor MSO Stig Broström kan registrere en fornyet interesse for området. Det kan føre til bedre uddannelse af vuggestuepædagogerne.

AF JAKOB ALBRECHT

Sammenlignet med børnehaver fylder vuggestuepædagogik ikke meget i den pædagogiske forskning eller i den offentlige debat. Men med forårets vuggestuedeбат kom pædagogikken for nul til treårige i fokus. Professor m.s.o. Stig Broström ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet, siger, at han kan registrere en stigende interesse for vuggestuers kvalitet. For eksempel bliver der politisk lyttet til ønskerne om at give vuggestuepædagoger en bedre uddannelse. Og det er helt nyt.

»I Danmark bruger vi store summer på uddannelsessektoren, og vuggestuer er jo barnets første møde med uddannelsessystemet. Alligevel har vuggestueforskning befundet sig i udkanten af den pædagogiske forskning,« siger Stig Broström.

Med indførelsen af de pædagogiske læreplaner i 2004 blev hovedfokus for eksempel udviklingen af pædagogikken i børnehaverne.

»Børnehaver spiller en meget mere central rolle i småbørnspædagogikken end vuggestuer. Ser jeg på min egen forskning, er vuggestuen først for alvor kommet ind de seneste fem år som et selvstændigt forskningsfelt,« siger han.

FRA PASNING TIL KVALITET. Stig Broström fortæller, at når han gennem årene har været ude til konferencer, kurser og foredrag, samlede interessen sig ofte om børnehavepædagogikken – selvom vuggestuer også var på dagsordenen.

Forklaringen er blandt andet, at det ikke er mange årtier siden, at det kun var en mindre del af en børneårgang, der begyndte i en vuggestue. I dag går ca. 50.000 børn i vuggestue eller i en vuggestuegruppe i aldersintegrerede daginstitutioner, og omtrent lige så mange børn går i dagpleje.

»Tidligere så forældre og pædagoger i overvejende grad vuggestuer som et pasningssted – en praktisk foranstaltning, hvor pædagogerne skulle drage omsorg for deres børn i dagtimerne,« fortæller Stig Broström.

Når vuggestuer blev diskuteret offentligt, handlede det især om manglen på vuggestuepladser.

»Op igennem 1990'erne blev det så afløst af en diskussion af pædagogikkens kvalitet – hvordan vuggestuen kan blive en institution, der giver børn de bedste rammer for læring og udvikling.«

Faktisk er der i Danmark så lidt forskning på området, at det er muligt at liste den op i kort form. I 1969 samlede psykolog Arne Sjølund, fra det dengang hed Danmarks Pædagogiske Institut, al tilgængelig viden om vuggestueforskning verden over. I 1970'erne satte daværende seminarielærer Vagn Michelsen fra Socialpædagogisk Seminarium i Sydhavnen fokus på vuggestuernes læringsdimension. Det arbejde fortsatte i 1980'erne og 1990'erne med forskerne Pia Edsberg, Rikke Posborg og Lise Ahlmann.

I slutningen af 1980'erne undersøgte lektor Peter Ø. Andersen og professor Jan Kampman fra Københavns Universitet og Roskilde Universitet børnenes leg og hverdag i vuggestuen. I starten af 1990'erne

STIG BROSTRÖM

Professor MSO ved Institut for Uddannelse og

Pædagogik, Aarhus Universitet. Han forsker i børnehavepædagogik, didaktik og dannelse med særligt henblik på læreplaner i vuggestue og børnehaver. Han er en af tre forfattere til bogen Liv og læring i vuggestuen – målrettet pædagogisk praksis 0-3 år. Dafolo, 2010.

”Mange pædagoger mangler ord for det, de laver. Selvom man kan lægge meget i begrebet at passe børn, er det det pædagogiske bidrag til børns trivsel, læring og udvikling, der er i fokus.”

Stig Broström

fandt Agnete Didrichsen fra Danmarks Pædagogiske Universitet sammen med Sven Thyssen og Anni Jacoby, at børn lærer mest af empatiske voksne, og Stig Broström begyndte selv i starten af 00'erne at udvikle en didaktik inden for vuggestueområdet.

»Det er, hvad der foreligger på dansk,« lyder meldingen fra Stig Broström.

LÆRING OG OMSORG. Den manglende forskningsinteresse synes også at smitte af på pædagogernes selvforståelse og sprogbrug. Når pædagoger bliver spurgt om, hvad deres arbejde består i, kan svaret ofte være ”jeg passer børn”, forklarer Stig Broström.

»Mange pædagoger mangler ord for det, de laver. Selvom man kan lægge meget i begrebet at passe børn, er det det pædagogiske bidrag til børns trivsel, læring og udvikling, der er i fokus.«

Netop trivsel, læring og udvikling er tre centrale begrebet for Stig Broström. Som fortæller for de pædagogiske læreplaner fra 2004 er Stig Broström blev kritiseret for, at læreplanerne ville gøre daginstitutionerne mere skolelignende. Og det ville ske på bekostning af omsorgen for børnene. Men i Stig Broströms optik giver det imidlertid ikke mening at stille læring og omsorg op imod hinanden. Der er nemlig ikke tale om modsætninger. Omsorg er forudsætningen for læring.

»Mit grundsyn er, at hvis børn skal lære noget, skal de trives. Hvis børn føler sig godt tilpas, har

gode relationer, føler sig anerkendt, har indflydelse og kan præge omgivelserne – så er de parate til læring. Børn skal føle sig sikre, før de tør vove sig ud på det dybe vand.«

Han siger, at hvis vuggestuerne skal blive bedre til at sætte ind med en tidlig indsats, der udjævner de forskelle, børnene har via deres forældrebaggrund, kræver det mere faglighed.

»I den forbindelse er læreplanerne et vigtigt redskab, men pædagogerne må ikke glemme omsorgen.«

ROLLELEGE FØRER TIL LÆSNING. Stig Broström tror, at stærkere forskning og bedre uddannelse vil føre til, at vuggestuepædagoger deltager mere aktivt i børnenes læring og udvikling. Ser man på vug-

gestuernes praksis, er pædagoger tilsyneladende lidt for tilbageholdende i forhold til børnene. For eksempel kan det være sjældent, at pædagoger involverer sig i rollelege med børn. Det er typisk noget, børn leger med hinanden.

»Mange mener, at leg hører børnene til. Det er alene deres anliggende. Men de skal jo lære det af nogen. I danske daginstitutioner spiller man gerne bold og leger regellege. Men det er sjældent, at en voksen indtager fantasiprægede roller,

fx at være det grønne uhyre.«

Det er ærgerligt, at det forholder sig sådan, siger han. For rollelege bidrager nemlig til udviklingen af børnenes personlighed.

»Der er en lige vej fra rollelege til læsning,« siger Stig Broström.

Når man går ind i en rolle og forestiller sig at være en anden, opøver man nemlig symbolfunktionen, der ligesom tegningen og skriften repræsenterer

genstanden eller fænomenet. Endvidere kan pædagogen støtte børnene i at lade skriftsproget indgå i legene. Det kan ske ved at tilbyde receptblokke og blyanter til en lægeleg og menukort og regningsblokke til restaurantlegen.

UDDANNELSE SIKRER KVALITET. Det er Stig Broströms anbefaling, at øget kvalitet i vuggestuerne skal ske gennem bedre uddannelse og efteruddannelse af pædagoger. Det er nemlig de uddannede pædagoger, der er bedst kvalificerede til at hæve vuggestuernes kvalitet. Det viser det såkaldte EPPE-studie (Effective Provision of Pre-School Education). Med deltagelse af 3.000 børn har engelske forskere vist, at uddannede pædagoger, målrettet pædagogisk arbejde og en følelsesmæssig relation mellem børn og voksne skaber kvalitetsvuggestuer.

»Jeg ønsker ikke at tale ilde om pædagogmedhjælpere. Men det kræver veluddannet arbejdskraft at løfte kvaliteten.«

Stig Broström har sammen med de tre ph.d.-stipendiater Ole Henrik Hansen, Anders Skriver Jensen og Lone Svinth fra Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, blandt andet planer om at forbedre kvaliteten af småbørnspædagogernes arbejde ved at tilbyde laboratorier for nul til treårs pædagogik sammen med en række kommuner. Tanken er, at pædagoger fra kommunerne skal deltage i laboratorier forskellige steder i landet, sparre med forskere og afprøve nye metoder. Projektet har mødt stor interesse og opbakning i kommunerne.

Et andet ønske er at lave en forsøgsuddannelse i småbørnspædagogik. Det vil kunne genskabe den forbindelse mellem forskning og uddannelse, der forsvandt med nedtoningen af småbørnspædagogikken på pædagoguddannelsen.

”Mit grundsyn er, at hvis børn skal lære noget, skal de trives. Hvis børn føler sig godt tilpas, har gode relationer, føler sig anerkendt, har indflydelse og kan præge omgivelserne – så er de parate til læring.”

Stig Broström